

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ویژه نامه معرفی رشته های پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن

- ✓ معرفی رشته ها
- ✓ مصاحبه با اساتید
- ✓ نظرات دانشجویان و دانش آموختگان

فهرست مطالب

- معرفی رشته‌ها ۳
- قرآن‌کاوی رایانشی ۳
- علوم قرآن‌گرایش اعجاز قرآن ۵
- مصاحبه با اساتید ۷
- نظرات دانشجویان و دانش‌آموختگان ۲۰
- راه‌های ارتباطی ۲۴

معرفی رشته‌ها

«پژوهشکده مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن» از سال ۱۳۹۴ در رشته قرآن کاوی رایانشی و از سال ۱۳۹۶ در رشته علوم قرآن گرایش اعجاز قرآن، اقدام به جذب دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد کرده است که در ادامه به معرفی این دو رشته تحصیلی می‌پردازیم.

قرآن کاوی رایانشی:

امروزه با کشف روزافزون معانی و مفاهیم جدید قرآن کریم و پی بردن به جنبه‌های جدیدی از اعجاز این کتاب آسمانی و همچنین ارائه روش‌های هوشمند مبتنی بر متن کاوی و تشخیص الگو، نیاز به رشته‌ای است که بتواند پاسخگوی کشف نظم موجود در قرآن و روابط میان الفاظ و مفاهیم آن‌ها از طریق روش‌های فوق‌الذکر باشد.

قرآن کاوی رایانشی رشته‌ای است که به بحث پیرامون کاوش، استخراج و پردازش واژه‌ها و مفاهیم قرآنی و روابط میان آنها با استفاده از روش‌ها و الگوریتم‌های داده‌کاوی، رمزنگاری، کشف الگو و مواردی از این دست می‌پردازد.

با توجه به حوزه‌های تحت پوشش این رشته در پردازش خودکار قرآن از قبیل متن‌کاوی، داده‌کاوی، استخراج الگوهای متنی، رمزگذاری و نظیر آن به نظر می‌رسد عبارت قرآن کاوی واژه‌ای است که جامع تمام این حوزه‌های تخصصی است. از طرف دیگر چون وسیله انجام این پردازش‌های خودکار، عموماً ابزارهای رایانه‌ای است، عبارت رایانشی نیز به خوبی این مقصود را می‌رساند.

این رشته برای اولین بار توسط پژوهشکده مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن (اعجاز قرآن) تصویب و به اجرا درآمده است. متقاضیان این رشته تحصیلی می‌توانند از طریق شرکت در آزمون کارشناسی‌ارشد گروه کامپیوتر آن را انتخاب کنند.

جدول دروس رشته قرآن کاوی رایانشی

تعداد واحد	دروس رشته قرآن کاوی رایانشی		
۳	Machine learning	یادگیری ماشین	۱
۳	Principles of Computational Quran Mining	مبانی قرآن کاوی	۲
۲	Arabic to Persian Machine Translation	ترجمه ماشینی عربی به فارسی	۳
۲	Methods of Quran mining	روش های کاوش قرآن	۴
۲	Verbal miracle theories	نظریه های اعجاز لفظی	۵
۳	Statistical Pattern Recognition	شناسایی آماری الگو	۶
۳	Text Mining	متن کاوی	۷
۳	Rhetoric sciences	علوم بلاغت	۸
۳	Computational linguistics	زبان شناسی رایانشی	۹
۲	Seminar	سمینار	۱۰
۶	Thesis	پایان نامه	۱۱

علوم قرآن گرایش اعجاز قرآن:

در دنیای امروز با پیشرفت چشم‌گیر دانش‌های تجربی و باورمندی انسان معاصر به تأثیرات تکنولوژی برخاسته از علم در تأمین رفاه زندگی در اکثر جوامع، دین از صحنه اجتماع به حاشیه زندگی فردی رانده شده است. در حالی که قرآن کتابی است که به علم الهی نازل شده و برای تمام نیازهای فردی و اجتماعی انسان برنامه دارد. از این رو برای به کارگیری قرآن در رفع نیازهای انسان با دو مسأله روبرو هستیم که لازم است به روش علمی آن را حل کنیم: اول، اثبات حقانیت و الهی بودن این کتاب با زبان علم و دوم استخراج پاسخ مسائل انسان معاصر از قرآن.

هم‌چنین از آنجا که هم‌گام با پیشرفت‌های علمی، راه‌های اثبات حقانیت قرآن توسعه یافته و بعد علمی این کتاب مورد توجه قرار گرفته، بررسی اصولی آیات علمی قرآن و نقد ادعاهای غیر اصولی برای دفاع از جایگاه الهی این کتاب و تبلیغ آن میان حقیقت‌جویان ضروری به نظر می‌رسد. دانش‌آموختگان رشته علوم قرآن با گرایش اعجاز قرآن مهارت‌های لازم برای تحقیق و پژوهش در دو مسأله فوق به روش اصولی را کسب خواهند کرد. متقاضیان این رشته تحصیلی می‌توانند از طریق شرکت در آزمون کارشناسی‌ارشد رشته علوم قرآن و حدیث، آن را انتخاب کنند.

جدول دروس رشته رشته علوم قرآن (گرایش اعجاز قرآن)

تعداد واحد		دروس رشته علوم قرآن (گرایش اعجاز قرآن)	
۲	Principles and Rules of Interpretation	مبانی و قواعد تفسیر	۱
۲	Quran Sciences	علوم قرآن (تاریخ قرآن)	۲
۲	Course of Evolution of Dimensions of Miracle of Quran	سیر تطور وجوه اعجاز	۳
۲	Methods and Trends of Interpretation	روش ها و گرایش های تفسیری	۴
۲	Quran and Orientalists	قرآن و مستشرقان	۵
۲	Linguistics of the Quran	زبانشناسی قرآن	۶
۲	Quran and Human Sciences	قرآن و علوم بشری	۷
۲	Scientific Miracle (۱) Natural Sciences	اعجاز علمی ۱ (علوم طبیعی)	۸
۲	Scientific Miracle (۲) Humanities	اعجاز علمی ۲ (علوم انسانی)	۹
۲	Research Methods	روش تحقیق	۱۰
۲	Literary Miracle	اعجاز ادبی	۱۱
۲	Specialized Foreign Language	زبان تخصصی	۱۲
۲	Traditional Interpretation	تفسیر روایی	۱۳
۶	Thesis	پایان نامه	۱۴

مصاحبه با اساتید

مصاحبه با آقای دکتر علیرضا طالبپور، مدیر گروه:

❖ جناب آقای دکتر طالبپور با سلام و تشکر از وقتی که در اختیار ما قرار دادید، خدمت شما رسیدیم تا به عنوان مؤسس و تنها مجری رشته قرآن کاوی رایانشی در سطح بین الملل سوالاتی را طرح کنیم که به داوطلبان دوره کارشناسی ارشد مجموعه مهندسی کامپیوتر در آشنایی با این رشته کمک کند. لطفا بفرمایید، دانش ها و مهارت های پیش نیاز این رشته چیست؟

❖ وضعیت کنونی فارغ التحصیلان قرآن کاوی رایانشی چگونه است؟ چند نفر برای مقطع دکتری ادامه تحصیل داده اند؟

ما تاکنون شش دوره فارغ التحصیل داشته ایم و در هر دوره به طور متوسط ۵ نفر حضور داشته اند و از این سی نفر حدود ۵ نفر الان مشغول تحصیل در دوره دکتری هستند؛ در دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه امیرکبیر، دانشگاه قم و دانشگاه های دیگر؛ بقیه هم یا در شرکت های کامپیوتری مشغول هستند یا اینکه در آزمایشگاه قرآن کاوی رایانشی در پژوهشکده و شرکت های دانش بنیانی که در دانشگاه شهید بهشتی است مشغول به فعالیت هستند. در واقع تعداد زیادی اشتغال به کار و تحصیل دارند، من فردی را نمی شناسم که فارغ التحصیل شده باشد و بیکار باشد. خوشبختانه بحث اشتغال و تحصیل این رشته خوب است.

رشته قرآن کاوی رایانشی در واقع یکی از رشته های گروه مهندسی کامپیوتر است و مواد درسی آن به گونه ای است که دانشجویان با تمرکز بر متن، با الگوریتم های هوش مصنوعی آشنا می شوند و مانند یک متخصص هوش مصنوعی که تخصصش در متن است و همچنین آشنایی تخصصی درباره متن قرآن دارد، با تلاشی که می کنند، در حوزه قرآن کاوی مسلط می شوند؛ بنابراین پیش نیازی که لازم دارد آشنایی با برنامه نویسی، آشنایی با بحث های الگوریتم و آشنایی با دروس اصلی کامپیوتر است، حالا ممکن است از رشته کامپیوتر ورود کنند یا اینکه این درس ها را خودشان خوانده باشند و کار کرده باشند. یکی از محورهای اصلی که پیش نیاز است، علاقه شدید به بحث های هوش مصنوعی مخصوصا هوش مصنوعی در متن و علاقه شدید به کار در متن قرآن است.

❖ آیا تمرکز پژوهشکده تنها روی متن قرآن است؟ آیا نمی توان به تحلیل متون تفسیری و احادیث پرداخت که شاید حتی ارتباط مستقیمی به قرآن نداشته باشند؟

تمرکز پژوهشکده فقط روی متن قرآن نیست؛ روش هایی که یاد می گیرند می توانند روی متون و احادیث، روایات و هر متن دیگر به هر زبانی کار کنند.

❖ تاثیر این دوره بر پژوهش های علوم قرآنی چگونه بوده است؟ آیا توانسته است در استفاده از روش های نوین تحقیق برای پایان نامه های علوم قرآنی تاثیر بگذارد؟

مسئله وقتی دو دوره مهندسی و علوم انسانی در کنار هم داشته باشیم، روش های تحقیق نوینی که در بحث های مهندسی مطرح می شود، می تواند به صورت رایانشی و حتی به صورت دستی در پژوهش های علوم قرآنی هم مطرح شود و خوشبختانه این اتفاق در پژوهشکده افتاده است.

❖ با توجه به کار میان رشته ای در این دوره چه مشکلاتی را در تصویب، اجرا و ادامه در رابطه با اساتید و یا دانشجویان داشته اید؟

❖ عده ای می گویند متن قرآن یک متن ثابت و مشخص در ۶۰۰ صفحه است و مفسران به اندازه ای که لازم بوده روی تحلیل آن به صورت دستی و دقیق وقت گذاشته اند و دیگر ارائه ای الگوریتم برای تحلیل خودکار آن بی معناست. چقدر با این نظر موافق هستید؟ یک یا دو نمونه از یافته های جدید را که مفسران به آن اشاره نکرده اند را شرح دهید.

درست است که ممکن است به جهت محدود بودن متن و کارهای فراوانی که روی قرآن انجام شده، به نظر برسد، نیاز به کارهای رایانشی وجود ندارد؛ ولی تنوع مباحثی که در حوزه مطالعات قرآنی وجود دارد. همچنین در بحث اعجاز، بالا رفتن توقع ما از تحلیل های روی متن به واسطه داشتن الگوریتم های هوشمند سبب می شود که محقق بتواند ایده های جدیدی را مطرح کند و همزمان برای مقایسه متن قرآن با متون دیگر لازم است، ما الگوریتم هایی را داشته باشیم و پژوهش هایی را متناسب با بحث های رایانشی داشته باشیم که روی متون دیگر هم پیاده شود. در بحث فهم قرآن هم زیاد نیستند کسانی که مسلط به متن و مفاهیم قرآن به طور کامل باشند؛ حتی نمی توان گفت کسی را کاندیدا کنیم که کامل مسلط به مفاهیم قرآن هست، در صورتی که وقتی شما رایانشی کار می کنید، مثل این می ماند که تمام دیتاها را همزمان می توانید پردازش کنید و بسته به اینکه چه مقدار دیتا تهیه کنید و چه پیکره هایی آماده کنید و چه ایده هایی را مبنا قرار بدهید، انواع و اقسام تحقیق ها را می شود انجام داد. بنابراین این اشکال و این سوال جایگاهی برای بحث رایانشی ندارد.

ویژه نامه معرفی رشته‌ها

با این حال در رابطه با تصویب این رشته، در رابطه با گرفتن سهمیه برای دانشجویان، در رابطه با تاثیر سریعی که همه توقع دارند در عرض چند سال این رشته در همه جا گذاشته باشد، چالش‌هایی داشته و داریم. به نظر بنده در فضای خارج از کشور برای اجرای این رشته چالش‌های کمتری می‌داشتیم؛ زیرا این توقعات در خارج از کشور به جهت نهادینه شدن بحث‌های میان رشته‌ای و درک نو بودن این ایده و توجه به ارزش و توان این ایده که ممکن است در کل دنیا موثر باشد، کمتر مطرح است و شرایط حوزه‌های پژوهشی نو و میان رشته‌ای بهتر درک می‌شود.

❖ آیا دانشجویان ورودی تلقی مناسبی از این دوره دارند؟ و آیا با گذشتن یک ترم به موضوع علاقه‌مندتر می‌شوند و یا از آن فاصله می‌گیرند؟

دانشجویان هنگام ورود چند گروه هستند؛ یک عده اصلا نمی‌دانند این رشته چیست و وقتی با آن مواجه می‌شوند ممکن است میان آنچه توقع داشتند و آنچه در ذهنشان راجع به این انتخاب داشتند، فاصله‌ای احساس کنند. این دسته ممکن است انصراف دهند. یک عده هم دقیقا از وضعیت رشته اطلاع کسب کرده‌اند و وقتی مشغول به تحصیل می‌شوند، متوجه می‌شوند که حتی جدی‌تر و پخته‌تر از آنچه در ذهنشان بوده در این رشته امکان تحصیل و پژوهش وجود دارد و با شدت و علاقه بیشتری ادامه می‌دهند. بعضی هم در حالت وسط هستند، یعنی ممکن است موقع جذب خیلی خوشحال باشند و کار را با جدیت ادامه بدهند و راضی باشند به این که فقط مدرکی بگیرند که با علایقشان هم همراه است که منجر می‌شود به یک فارغ التحصیلی که اشتغال خوبی هم دارد.

در تحصیل، پژوهش و تدریس در این رشته، هم فهم کارهای رایانشی و هم علوم قرآنی هر دو مهم است و کار میان رشته‌ای که هم علوم قرآنی را دربرگیرد و هم بحث رایانشی، واقعا نیاز به کسانی دارد که در هر دو رشته مسلط باشند؛ بنابراین ما یک چالش‌هایی را خود به خود در پژوهشکده داریم؛ به جهت اینکه در بعضی موارد باید متخصصین علوم قرآنی در مباحث مهندسی نظر بدهند و در بعضی موارد متخصصین هوش مصنوعی و مهندسی کامپیوتر باید در علوم قرآنی اظهار نظر کنند؛ ولی هر چه بیشتر این مباحث مطرح می‌شود، این فاصله کمتر و این چالش، مرتفع می‌شود. ❖ به نظر شما آیا طرح این دوره در دانشگاه‌های خارجی مورد استقبال و همراهی بیشتر قرار نمی‌گرفت؟

به نظر من اگر این رشته در خارج از کشور مطرح می‌شد استقبال خیلی خوبی داشت، همچنان که در داخل هم استقبال خیلی خوبی بوده‌است و دانشجویان و اساتید از دانشگاه‌های خوبی وارد این رشته شده‌اند.

مصاحبه با آقای دکتر قاسم درزی،

معاونت پژوهشی پژوهشکده

مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن:

❖ لطفا در ارتباط با رویکردها، فعالیت فعلی و چشم‌انداز پیش‌بینی شده برای پژوهشکده مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن توضیحاتی را ارائه بفرمایید.

پژوهشکده دو رویکرد اصلی دارد: ۱- اعجاز قرآن ۲- مباحث میان رشته‌ای مرتبط با قرآن، هر دو جزء اولویت‌ها و رویکردهای اصلی پژوهشکده هستند و تلاش می‌شود در پژوهش‌هایی که در پژوهشکده انجام می‌شود یکی از این دو حوزه اصلی مورد توجه قرار بگیرد. حوزه اعجاز در حیطه‌های مختلف علوم انسانی، علوم تجربی، یا علوم پایه و هر حیطه‌ای که امکان و ظرفیت تبدیل شدن به یک نظریه اعجاز را داشته باشد، تلاش می‌شود تا در پژوهشکده مورد توجه قرار بگیرد. البته رویکرد پژوهشکده برای در نظر گرفتن اعجاز خیلی سخت‌گیرانه است و به سهولت این ایده مورد توجه قرار نمی‌گیرد و باید دلایل خیلی محکمی برای اثبات چنین چیزی وجود داشته باشد. بنابراین در حوزه‌های مختلف دانش‌های گوناگون مباحث اعجاز مورد توجه است اما حیطه دیگری که آن هم خیلی مورد توجه است مطالعات میان رشته‌ای است چه در حوزه نظری چه در حوزه کاربردی است.

در حوزه نظری مباحث روش‌شناسانه و آسیب‌شناسانه به شکل ویژه مورد توجه است؛

اینکه یک مطالعه میان‌رشته‌ای صحیح در حوزه

قرآن از چه روشی تبعیت می‌کند و باید چه الزامات و بایسته‌های داشته باشد.

در حوزه کاربردی به شکل خاص ارتباط قرآن با حوزه‌های مختلف دانش مثل روانشناسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد، و ... است، اینکه ما چگونه می‌توانیم از قرآن در بهبود وضعیت اجتماع و بهبود روان افراد بهره ببریم و آن را به کار بگیریم که خیلی مباحث خوب و قابل توجهی وجود دارد. این‌ها در قالب مقالات و پایان‌نامه‌ها و نشست‌ها و همایش‌های ملی و بین‌المللی معمولاً در پژوهشکده مورد توجه قرار می‌گیرد.

❖ لطفا در رابطه با امکانات آموزشی، پژوهشی و رفاهی موجود در این مرکز علمی و شرایط پذیرش دانشجو توضیحاتی را ارائه بفرمایید.

ما در پژوهشکده دو رشته اصلی داریم؛ در رشته قرآن کاوی رایانشی، ورودی‌های مان از رشته فنی و مهندسی است و دوستان رشته هوش مصنوعی امکان ورود دارند و در هر دو حوزه

ویژه نامه معرفی رشته‌ها

مختلف برقرار کنیم و سالانه آن‌ها را در قالب نشست‌ها و همایش‌ها کنار هم بیاوریم و از ایده‌هایشان استفاده کنیم. دروس هم به این شکل ارائه می‌شود که ما دروسی داریم که اختصاصاً به ارتباط قرآن و علوم (علوم طبیعی و علوم انسانی) پرداخته و هر ترم چندین جلسه آن با حضور برجسته‌ترین اساتید در حوزه‌های مختلف علوم انسانی و علوم تجربی برگزار می‌شود. این اتفاقی است که در پژوهشکده ما مسبوق به سابقه است و سعی می‌کنیم این رویکرد حتماً وجود داشته باشد. مرتبط با محتوا و سرفصل‌های دروس نیز دائم تلاش می‌کنیم سرفصل‌ها مورد بازنگری قرار بگیرند و رویکرد جدیدی در سرفصل‌ها و مباحث داشته باشیم و استفاده ما از ظرفیت‌های بیرون پژوهشکده، اساتیدی که در داخل و خارج از کشور هستند در قالب نشست‌ها یا همایش‌ها بسیار کمک می‌کند تا یک بستر خوبی برای پژوهش‌های میان‌رشته‌ای برای دانشجویان فراهم شود.

❖ **اعضای هیات علمی پژوهشکده شامل چند نفر و تحصیلات، سوابق و تخصص پژوهشی ایشان در چه زمینه‌ای است؟**

در حال حاضر پژوهشکده چهار عضو هیات علمی تمام وقت دارد، خانم دکتر فرزانه روحانی مشهدی ریاست پژوهشکده، بنده معاون پژوهشکده، آقای دکتر مصطفی مرادی و خانم دکتر فرزانه تاج آبادی نیز اعضای هیات علمی پژوهشکده هستند.

مباحث هوش مصنوعی و مطالعات قرآنی واحدهایی را می‌گذرانند: مباحث علوم قرآن و علوم بلاغت و مباحث این چنینی و باقی دروسشان هوش مصنوعی، دیتا ماینینگ، دیپ لرنینگ، یادگیری ماشین و مباحث مختلف هوش مصنوعی است. در رشته علوم قرآنی گرایش اعجاز ورودی‌ها از رشته علوم قرآن و حدیث هستند و در این رشته تأکید بر جستجوی مباحث روی مباحث قرآنی است. البته در هر دوی این رشته‌ها رویکرد ما رویکرد میان‌رشته‌ای است و این تفاوت، تفاوت خیلی مهم بین پژوهشکده ما و باقی گروه‌هایی است که مباحث علوم قرآن و حدیث دارند که ما صرفاً مباحث میان‌رشته‌ای را مورد توجه قرار می‌دهیم و اصلاً مباحث تک‌رشته‌ای در این پژوهشکده مورد توجه قرار نمی‌گیرد. دروس هم عمدتاً از این ویژگی تبعیت می‌کنند یعنی تلاش می‌کنیم مباحث بسیار نو و جدیدترین مقالات و کتاب‌ها را در حوزه‌های مختلف در قالب دروس ارائه شوند و دانشجویان بتوانند با جدیدترین الگوها و روش‌ها برای پژوهش‌های قرآنی آشنا بشوند و در پژوهش‌های خود استفاده کنند. ما در طول سال نشست‌ها و همایش‌هایی داریم که به دانشجویان کمک می‌کند تا بتوانند مباحث خود را بهتر پیش ببرند و با اساتید و دیدگاه‌های گوناگون آشنا بشوند. شاید یکی از ویژگی‌هایی که در پژوهشکده ما هست و آن را شاخص می‌کند این است که توانستیم ارتباط خوبی با حوزه‌های مختلف دانشی و دیدگاه‌های

❖ ضمن معرفی نشریات و مجلاتی که توسط پژوهشکده به انتشار می رسد درباره سطح این مجلات توضیحاتی ارائه بفرمایید.

پژوهشکده مجله مطالعات میان رشته ای قرآن را به زبان انگلیسی دارد که سرکار خانم دکتر روحانی سردبیر این مجله هستند.

❖ آیا امکان ادامه تحصیل در مقطع دکتری برای این رشته-گرایش در پژوهشکده و یا سایر مراکز علمی در نظر گرفته شده است؟

ما در حال تصویب رشته قرآن و علم در مقطع دکتری برای دانشجویان علوم قرآن و حدیث در پژوهشکده هستیم و تلاش داریم که برای سال آتی بتوانیم آن را تصویب کرده و دانشجو بگیریم. بنابراین اولین مقطع دکتری رو برگزار خواهیم کرد. البته دانشجویان می توانند در مقطع دکتری علوم قرآن و حدیث در سراسر کشور نیز شرکت کنند. فارغ التحصیلان قرآن کاوی هم می توانند در مقطع دکتری رشته هوش مصنوعی با همین مدرک ادامه تحصیل بدهند و تا به حال چندین دانشجوی مقطع ارشد ما برای رشته هوش مصنوعی در مقطع دکتری هوش مصنوعی در بهترین دانشگاه های کشور پذیرفته شده اند.

آقای دکتر طالب پور ریاست سابق و مدیر گروه فعلی پژوهشکده با ما همکاری کاملی دارند و مانند یک عضو هیات علمی تمام وقت در کنار پژوهشکده هستند و محوریت رشته قرآن کاوی رایانشی با ایشان است. خانم دکتر روحانی در حوزه های تکامل به شکل خاص و تخصصی ورود پیدا کردند و مقالات متعددی در این زمینه دارند، آقای دکتر درزی در حوزه مطالعات میان رشته ای تخصص دارند و بیشتر مباحث نظری مطالعات میان رشته ای که حوزه روش شناسی و آسیب شناسی است. خانم دکتر تاج آبادی که تخصصشان زبان شناسی است و بیشتر هم مباحثی در حوزه زبان شناسی و قرآن را مورد توجه دارند. آقای دکتر مرادی رشته فیزیک و حافظ کل قرآن هستند و در حوزه مباحث اعجاز علمی بخصوص در حوزه علوم تجربی ایشان سالهاست مشغول هستند و کارهای خوبی در حوزه مباحث فیزیک و کیهان شناسی دارند.

❖ آیا اعتبار مدرک پایان تحصیل از پژوهشکده تفاوتی با سایر مراکز آموزشی دارد؟

پژوهشکده ما زیر مجموعه دانشگاه شهید بهشتی است و مدرک و اعتبار مدرکش مانند سایر دانشکده ها و پژوهشکده های دانشگاه شهید بهشتی است و همه در وزارت علوم معتبر هستند. رشته علوم قرآنی گرایش اعجاز در حوزه علوم انسانی محسوب می شود و رشته قرآن کاوی رایانشی در شاخه فنی مهندسی است.

ویژه نامه معرفی رشته ها

بینید دوستانی که در رشته قرآن کاوی رایانشی تحصیل کردند غالباً مشکلی در کسب موقعیت شغلی نداشتند و وضعیت شغلی خیلی خوبی دارند. تاکنون یا در آزمایشگاه هایی که در پژوهشکده تاسیس شده مشغول به کار شده اند یا توانسته اند با توجه به تخصصشان در بیرون دانشگاه موقعیت شغلی مناسبی داشته باشند. پس ما تقریباً مشکل عمده ای در انتخاب شغل در رشته قرآن کاوی رایانشی نداریم. اما رشته علوم قرآنی گرایش اعجاز از نظر موقعیت شغلی شبیه مابقی رشته های علوم قرآن و حدیث در کشور است یعنی تمام موقعیت هایی که برای فارغ التحصیلان علوم قرآن و حدیث در سراسر کشور وجود دارد، برای دوستانی که در رشته علوم قرآنی گرایش اعجاز هم تحصیل می کنند خواهد بود.

❖ **مزیت های تحصیل در پژوهشکده در مقایسه با سایر مراکز علمی و دانشگاهی چیست؟**
رویکرد میان رشته ای عموماً در رشته علوم قرآن و حدیث در فضای داخل ایران یک رویکرد سنتی است؛ البته برخی دانشگاه ها و مراکز علمی هستند که این گونه نیست و در آنها کارهای میان رشته ای هم انجام می شود، اما در پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن صرفاً پژوهش های میان رشته ای اولویت دارند؛ یعنی ما اصلاً پژوهش های تک رشته ای را به عنوان پژوهشی که مورد توجه و قبول باشد در این پژوهشکده نمی پذیریم. آن هم بدین جهت است که به اندازه کافی در دیگر مراکز علمی کشور به این موضوع پرداخته می شود. پس افرادی که علاقمند هستند در حوزه میان رشته ای پژوهش کنند قطعاً یکی از ایده آل ترین مراکزی که می توانند به آن مراجعه کنند پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن است. با توجه به کارهایی که ما تا الان انجام دادیم همایش ها، کتاب ها و نشست ها ظرفیت ما در این زمینه بسیار مناسب است و شاید کمتر بشود مرکزی را پیدا کرد که اینقدر سابقه کار در این زمینه را داشته باشد.

❖ **آیا تحصیل در رشته -گرایش های ارائه شده در پژوهشکده مطالعات میان رشته ای می تواند موجب ایجاد بستری مناسب برای آینده شغلی افراد گردد؟**

بله ما ارتباط بسیار خوبی با بسیاری از دانشگاه ها و انجمن هایی که داخل ایران هستند داریم. همانطور که عرض کردم ما نشست ها و همایش هایی با حضور اساتید دیگر حوزه های دانشی و دیگر دانشگاه های کشور برگزار می کنیم، فکر می کنم از نظر ارتباطی، ارتباط خوبی داریم و تا حد زیادی شناخته شده هستیم. در ارتباط با مجامع علمی خارج از ایران نیز اخیرا به خاطر همایش بین المللی مطالعات میان رشته ای که برگزار کردیم ارتباط خوبی تونستیم پیدا کنیم هم با انجمن بین المللی مطالعات قرآنی (ایکسا) مرتبط شدیم و با آقای دکتر زلنتین رییس این انجمن ارتباط مستقیم داریم و در مجامع بین المللی دیگر هم حضور داریم. به شکل خاص با آکادمی اسلامی آلمان و همچنین با مرکز اسلامی لندن تفاهم نامه داریم و مجله پژوهشکده به شکل مشترک با مرکز اسلامی لندن منتشر می شود و به نظر می آید در سطح بین المللی ارتباط نسبتا خوبی باشد.

❖ آیا در برنامه های آتی پژوهشکده امکان گسترش این مرکز و ارائه رشته-گرایش های دیگری مرتبط با مطالعات میان رشته ای وجود دارد؟

بله قطعا امکان گسترش رشته ها هست. در حال حاضر اجرای مقطع دکتری «قرآن و علم» در جریان است و حوزه های دانشی را هم با اضافه شدن اعضای هیات علمی جدید قطعا می توانیم به مباحث خودمان اضافه کنیم.

❖ آیا پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن با دیگر مراکز و موسسات علمی- پژوهشی فعال در این حوزه در ایران و سایر کشورها همکاری و ارتباط دارد؟ سطح این همکاری ها و تعاملات انجام شده تاکنون را بفرمایید.

اما رویکرد فعلی پژوهشکده همانطور که از تقسیم گروه بندی های پژوهشکده معلوم است ۳ رویکرد: اعجاز علمی، اعجاز لفظی و سیستم های قرآن است، رشته قرآن کاوی رایانشی که زیر مجموعه مهندسی کامپیوتر است تاسیس شد که دانشجویان در بحث اعجاز لفظی و سیستم های قرآن فعالیت دارند و محوریت دروس آن هوش مصنوعی و دروس مربوط به مهندسی کامپیوتر است و رشته علوم قرآنی (گرایش اعجاز) که دانشجویان در بحث اعجاز علمی و مباحث بنیادی و نظری اعجاز فعالیت دارند. به طور کلی رویکرد پژوهشکده یک رویکرد علمی و مباحث میان رشته ای بین قرآن و علوم مختلف است و به زودی ان شاء الله در مقطع دکتری نیز در خدمت متقاضیان خواهیم بود.

مصاحبه با آقای دکتر مصطفی مرادی،

عضو هیئت علمی پژوهشکده

مطالعات میان رشته ای قرآن:

❖ لطفا در زمینه چگونگی شکل گیری ایده اولیه تاسیس پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن، رویکردها، فعالیت فعلی و چشم انداز پیش بینی شده برای آن توضیحاتی را ارائه بفرمایید.

ایده اصلی از حدود سال ۸۶ حین جلساتی که بین اساتید با تجربه رشته های مختلف از دانشگاه های مختلف کل کشور با محوریت اساتید دانشگاه شهید بهشتی و با دغدغه رفع شبهات علمی قرآن کریم برگزار می شد، شکل گرفت و با همت آقای دکتر طالب پور و حمایت رئیس وقت دانشگاه شهید بهشتی (آقای دکتر لطیفی) مجوز تاسیس پژوهشکده صادر شد و در سال ۹۲ مجوز جذب اولین هیات علمی در پژوهشکده اعجاز (عنوان سابق پژوهشکده) دانشگاه شهید بهشتی داده شد و به مرور رشته قرآن کاوی رایانشی تاسیس شد و بعد از آن رشته علوم قرآنی گرایش اعجاز را تا امروز در خدمت دانشجویان بودیم.

اهداف زمان شروع فعالیت پژوهشکده همچنان دنبال می شود و هر چه زمان می گذرد تجربیات، اعضا و دانشجویان که بیشتر می شود و این هم افزایی که بین اعضا و دانشجویان صورت می گیرد، این مباحث رویکرد آکادمیک بهتری گرفته است.

کل قرآن کریم شدیم و در واقع کل قرآن و تک تک آیاتش مورد بررسی قرار گرفته است و نکات علمی آن استخراج شده که ان شاء الله بعدا به صورت جزوات و کتابهای مختلف در خدمت علاقمندان قرار خواهد گرفت. نشست هایی با حضور اعضای هیات علمی داخل و خارج از دانشگاه با تخصص های مختلف (دعوت های مکرر از آنها می شده است) که بهتر بتوان مباحث میان رشته ای را پوشش بدهد. در بخش پژوهش هم کتابخانه بسیار غنی و به روزی را در پژوهشکده داریم و ابزارهای رایانشی هم در آزمایشگاه قرآن کاوی رایانشی برای پژوهش دانشجویان در اختیارشان می گذاریم که باعث تعامل بیشتر دانشجویان قرآن کاوی و دانشجویان اعجاز می شود تا با مشارکت هم پروژه ها را پیش ببرند. امکانات رفاهی کل مجموعه دانشگاه مانند دانشجویان دیگر رشته ها در اختیار دانشجویان پژوهشکده نیز می باشد.

❖ لطفا در رابطه با امکانات آموزشی، پژوهشی و رفاهی موجود در این مرکز علمی و شرایط پذیرش دانشجویان توضیحاتی را ارائه بفرمایید.

امکانات آموزشی یک بخش آن بحث کلاس های درس است و یک بخش دیگر مربوط به کلاس های «تدبر» است که به صورت فوق العاده و با حضور اعضای هیات علمی و دانشجویان و قرآن پژوهان برگزار می شود و بحث و بررسی بر روی آیات قرآن صورت می گیرد. محوریت این جلسات، یافتن موضوعات قابل پژوهش در راستای اهداف پژوهشکده بوده و در این سال ها یکی از جلسات پررونق در پژوهشکده مورد توجه بوده است. همانطور که اشاره شد از سال ۸۶ تاکنون این جلسات بدون وقفه ادامه داشته است یعنی هم جلسات هر دو هفته یک بار یکشنبه ها و هم جلسات دوشنبه که سابقا چهارشنبه ها برگزار می شده است. در این جلسات اخیرا موفق به ختم

کامپیوتر و علوم قرآن و حدیث هستند و برای ادامه تحصیل در رشته‌های مرتبط مانعی وجود ندارد کما این که در سابق هم مانعی نبوده است.

❖ **ضمن معرفی نشریات و مجلاتی که توسط پژوهشکده به انتشار می‌رسد درباره سطح این مجلات توضیحاتی ارائه بفرمایید.**

مجله بین‌المللی مطالعات میان‌رشته ای قرآن توسط پژوهشکده و شخص آقای دکتر طالب‌پور و به زبان انگلیسی تأسیس شده است و شماره اول آن نیز در مرحله چاپ و شماره دوم نیز در مرحله اخذ مقالات از قرآن پژوهان است.

❖ **آیا امکان ادامه تحصیل در مقطع دکتری برای این رشته-گرایش در پژوهشکده و یا سایر مراکز علمی در نظر گرفته شده است؟**

دانشجویان گرایش اعجاز قرآن (که در واقع همان علوم قرآنی است) می‌توانند تحصیل در مقاطع بالاتر در رشته‌هایی مثل دکتری علوم قرآن و حدیث یا دکتری قرآن و علم و دیگر رشته‌های مرتبط ادامه تحصیل دهند.

دانشجویان قرآن‌کاوی هم در گرایش‌های مربوط به مهندسی کامپیوتر با محوریت هوش مصنوعی امکان ادامه تحصیل دارند و در گذشته نیز مواردی را داشته‌ایم.

❖ **اعضای هیات علمی پژوهشکده شامل چند نفر و تحصیلات، سوابق و تخصص پژوهشی ایشان در چه زمینه‌ای است؟**

در حال حاضر پژوهشکده چهار عضو هیات علمی تمام وقت دارد، بعلاوه آقای دکتر طالب‌پور که تمام وقت در پژوهشکده هم درس دارند هم دانشجو دارند که مسئولیت دانشجویان قرآن‌کاوی بیشتر برعهده ایشان است.

اولین عضو هیات علمی خانم دکتر فرزانه روحانی مشهدی ریاست فعلی پژوهشکده که دکتری علوم قرآن و حدیث دارند از دانشگاه تهران که البته دوره کارشناسیشان مهندسی صنایع در دانشگاه شریف بودند و در زمینه‌های مختلف در خدمتشان هستیم. آقای دکتر قاسم درزی معاون آموزشی-پژوهشی پژوهشکده دارای دکتری علوم قرآن و حدیث از دانشگاه تهران و خانم دکتر فرزانه تاج‌آبادی در رشته زبان‌شناسی از دانشگاه تربیت مدرس و همچنین بنده (مصطفی مرادی) دکتری فوتونیک از دانشگاه شهیدبهبشتی، به عنوان دیگر اعضای هیات علمی پژوهشکده مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن، در خدمت دانشجویان هستیم.

❖ **آیا اعتبار مدرک پایان تحصیل از پژوهشکده تفاوتی با سایر مراکز آموزشی دارد؟**

خیر. همانطور که اشاره شده هم دانشجویان قرآن‌کاوی رایانشی و هم دانشجویان علوم قرآنی-اعجاز به ترتیب زیرمجموعه مهندسی

شایان ذکر است که خروجی های پژوهشی پژوهشکده در زمینه اعجاز و شگفتی های علمی قرآن تقریباً ۱۰۰ پروپوزال تهیه شده از موضوعات اعجاز علمی قرآن است و تحقیقات مفصلی صورت گرفته و به صورت ۴۰ مقاله کامل و ۸ کتاب مفصل درآمده است. بعد از این دو سه سال نیازمند این هستیم که از فارغ التحصیلان (علی الخصوص علوم قرآنی-اعجاز) مستعد استفاده کنیم و بستر شغلی خوبی برایشان فراهم شود.

ان شاء الله در تابستان پیش رو، اولین دوره برای فارغ التحصیلان اعجاز به عنوان مربی دوره های طرح برهان دانش آموزی را برگزار خواهیم کرد.

❖ آیا در برنامه های آتی پژوهشکده امکان گسترش این مرکز و ارائه رشته-گرایش های دیگری مرتبط با مطالعات میان رشته ای وجود دارد؟

قرار است در آینده ای نزدیک ان شاء الله دو رشته قرآن و علم و همچنین قرآن کاوی رایانشی مقطع دکتری را در خدمت دانشجویان باشیم و این خودش به ارتقاء بیشتر پژوهشکده و ارتباط بیشتر اساتید مختلف با پژوهشکده کمک بسیار زیادی خواهد کرد.

❖ آیا پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن با دیگر مراکز و موسسات علمی- پژوهشی فعال در این حوزه در ایران و سایر کشورها همکاری و ارتباط دارد؟ سطح این همکاری ها و تعاملات انجام شده تاکنون را بفرمایید.

❖ آیا تحصیل در رشته-گرایش های ارائه شده در پژوهشکده مطالعات میان رشته ای می تواند موجب ایجاد بستری مناسب برای آینده شغلی افراد گردد؟

گرایش ها و رشته های جدید هم می توانند مثبت باشند هم به لحاظی منفی. قسمت منفی آن به این دلیل است که کمتر شناخته شده و قاعدتاً تقاضا هم برایش کمتر است که با شناخته شدن هرچه بیشتر این رشته ها و گرایش ها به تدریج زمینه فعالیت های شغلی هم برای فارغ التحصیلان پژوهشکده بیشتر فراهم می شود. قسمت های مثبت آن این است که رشته ها و گرایش های جدید همواره از نظر پژوهشی و شغلی مورد توجه سازمان های پیش رو بوده است.

در بین فارغ التحصیلان رشته قرآن کاوی رایانشی تاکنون آمار خوبی از اشتغال داریم که در سازمان های دولتی و همچنین شرکت های دانش بنیان در دانشگاه شهید بهشتی و دیگر دانشگاه ها حضور پررنگ دارند. در ادامه نیز ایده هایی وجود دارد مانند طرح برهان دانش آموزی که چند سال اخیر اجرا شده است که در آن خروجی های پژوهشی پژوهشکده بصورت مناسب برای دانش آموزان تهیه شده و در اختیارشان قرار می گیرد.

در داخل دانشگاه شهید بهشتی ما از بسیاری از دانشکده‌ها و پژوهشکده‌ها (مثل پژوهشکده لیزر، پژوهشکده مطالعات بنیادین علم و فناوری، دانشکده علوم زیستی، دانشکده فیزیک، دانشکده الهیات، پژوهشکده فضای مجازی و دانشکده علوم ریاضی و...) و همچنین از اساتید خارج از دانشگاه هر دو هفته یک بار اساتید را در جلسات شورای پژوهشی داریم که در جلسات ارائه، پایان نامه، نوشتن مقالات و داوری نیز آنان هم‌فکری و مشارکت فعال دارند. در حوزه بین‌المللی هم با برگزاری اولین همایش بین‌المللی مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن در اسفند ۱۴۰۰ ارتباطات خوبی برقرار شد و اخیراً سامانه‌ای با همت آقای دکتر طالب‌پور طراحی و اجرایی شده با عنوان نخبگان و قرآن کاوی به آدرس (Qelnet.com) که دسترسی‌هایش شبیه ویکی پدیا است

و تمام پژوهشگران در عرصه قرآنی در تمام دنیا می‌توانند با هم تعامل داشته باشند.

❖ آیا برای پایان‌نامه‌ها و کارهای پژوهشی دانشجویان پژوهشکده چارچوب و سازگار متمایزی نسبت به سایر مراکز علمی در نظر گرفته شده است؟

اسم پژوهشکده، مطالعات میان‌رشته‌ای قرآن است و یکی از الزامات تمام پایان‌نامه‌ها در هر دو رشته‌ای که داریم (قرآن کاوی و اعجاز) باید این دو ویژگی که در نام پژوهشکده هست حتماً در آن لحاظ شده باشد. این دو ویژگی یکی بحث میان‌رشته‌ای بودن است و دیگری حتماً باید با قرآن مرتبط باشد. از نظر کیفیت پایان‌نامه‌ها هم به شهادت اساتیدی که برای داوری پایان‌نامه‌ها به پژوهشکده تشریف می‌آورند پایان‌نامه‌های پژوهشکده را بعضاً در حد دکتری و بسیار وزین ارزیابی می‌کنند.

نظرات دانشجویان و دانش آموختگان

مطالب از قرآن دارند. بنظرم اگر چنین دغدغه ای دارید جایی بهتر از اینجا پیدا نمی کنید پس دیگه بیشتر از این حرف نمی زنم.

سوم هم کسانی که میخوان هر دو تارو باهم داشته باشن. یعنی هم روی قرآن کار کنند و هم به دکتری هوش مصنوعی نزدیک بشن. از مطالب درسی مربوط به هوش هم خب این رشته طبق تجربه من (که هر دو گرایش رو دنبال میکنم) مطالب یادگیری ماشین، شبکه های عصبی، داده کاوی و پردازش زبان طبیعی رو تقریبا خوب کاور میکنه و البته یه مثال هایی هم از بینایی ماشین لا به لای دروس می بینید چون مبانی هر دو گرایش مشترکه. یه درس جدا به اسم زبانشناسی رایانشی هم داره که توی هوش نیست و

• آقای عبدالعلی پور: بعد از یک سال تحصیل در این رشته و در این دانشگاه متوجه شدم با سه دیدگاه میشه به این رشته نگاه کرد، یعنی اساسا سه دسته آدم می تونند به این رشته وارد بشن و موفق باشن. اول کسانی که میخوان هوش با گرایش NLP بخونن. هر کسی وارد رشته هوش مصنوعی میشه از ترم دو باید یکی از گرایش های بینایی ماشین یا پردازش زبان طبیعی رو انتخاب کنه، پس میشه به این رشته با این دید که یه دانشجوی هوش با گرایش پردازش زبان طبیعی (NLP) که داره روی قرآن کار میکنه نگاه کرد. مزیتش اینه که راحت تر وارد میشی و روی گرایش تمرکز داری. دوم کسانی که مهندسی خوندن و واقعا دغدغه کشف

• **خانم کاشی:** در این گرایش، با منابعی جدید و متفاوت از گرایش علوم قرآن و حدیث مواجه شدیم؛ مطالب نو و جدیدی که برخی چندسالی است از طرح آنها در بررسی های اسلامی می گذرد و برخی نیز سابقه زیادی دارد ولی در رشته های الهیات مغفول مانده است. آشنایی با نواندیشانی که عده ای درصدد بازنگری و نگاهی متفاوت به آیات قرآن هستند و عده ای نیز غرض ورزانه و به سفارش اسلام ستیزان، پژوهش هایی صورت می دهند. گذر از دیدگاه های سنتی پیرامون تفسیر آیات، و نگاهی نقادانه به آثار تالیفی گذشته، نه تنها بر علم ما افزود که حتی کمی مهارت ایده پردازی در موضوعات قرآنی را نیز عملاً آموختیم.

• **آقای گلدانی:** مدت ها بود که به عنوان علاقه مندی مذهبی و فعال در زمینه هوش مصنوعی و علوم کامپیوتر دنبال راهی بودم تا با نگاهی سیستمی به منابع دینی بتوانم ضمن بررسی جلوه چندوجهی متون الهی، این فرصت را داشته باشم تا هم راستا با کرسی های مطالعات بین رشته ای مطرح در دنیا پژوهشی درخور در کشور انجام دهم که فارغ از تعصب ها قابل ارائه به فضای علمی دنیا باشد. خوشبختانه پژوهشکده مطالعات بین رشته ای قرآن به کمک اساتید علوم انسانی و علوم پایه و بهره گیری از امکانات دانشگاه معتبر شهید بهشتی، چند سالی است که در این مسیر جذاب قدم گذاشته است. دانشجویان در این پژوهشگاه قادرند تا با راهنمایی اساتید و استفاده از امکانات پژوهشکده ضمن کار بر روی پروژه های ارزشی و دینی توانایی خود را در زمینه هوش مصنوعی تقویت کنند.

روی مطالب تئوری کتاب معروف ژورافسکی (که مرجع جهانی NLP هست) متمرکز که این خودش یه حسن نسبت به رشته ی هوش محض با گرایش NLP هست به نظرم. (پیشنهاد میکنم اگر وارد این رشته شدید از همون ترم یک خوندن این کتاب و انجام عملی تمریناتش رو شروع کنید). با اینکه این رشته جدید هست و تعداد دانشجویایی که تا به حال گرفته شاید به ۵۰ نفر نمیرسه اما چند تا قبولی دکتری داشته که بنظرم به نوع تدریس اساتید پژوهشکده هم بی ارتباط نیست. پس راه ادامه تحصیل هم ابدًا بسته نیست. اما اگه بخوام از معایب تحصیل توی این رشته بگم اینه که اگه با دید اول که گفتم وارد بشی ممکنه ذهنت کانالیزه بشه روی قرآن و آزمایشات مربوط به اون و همچنین دروس مربوط به قرآن و کارهای اونها وقتت رو بگیره و برای کار روی دروس تخصصی باید تابستونت رو هم بذاری (کاری که من مجبور شدم بکنم). و اینکه ممکنه ناشناخته بودن رشته توی ایران و یا حتی توی خود دانشگاه اذیت کنه و اعتماد بنفست رو برای تلاش بیشتر یا دادن مقاله تخصصی کاهش بده که بنظرم باید باهوش مقابله کرد. یه عیب دیگه هم اینه که اسم مهندسی کامپیوتر روی مدرکت درج نمیشه و مجبوری برای همه توضیح بدی که بابا من به خدا هوش خوندم!

• خانم معصومه ملکی: با سلام بنده با علاقه و البته آشنایی مختصری این رشته رو انتخاب کردم. چون با توجه به اینکه کارشناسی رو علوم کامپیوتر خوندم و همیشه کنار درس فعالیت های قرآنی داشتم، وقتی اولین بار متوجه شدم چنین رشته ای وجود داره خیلی خوشحال شدم و تصمیم گرفتم برای مقطع

ارشد به جای هوش مصنوعی در این رشته ادامه تحصیل بدم. در این دو ترم، از تدریس بسیار خوب اساتید استفاده کردیم. اما با توجه به اینکه پروژه ها اکثرا روی قرآن تعریف میشه حتما لازمه تابستون برای پیاده سازی دروس تخصصی وقت گذاشته بشه. تقریبا همیشه گفت در این رشته ۷۰ درصد از دروس رشته ی هوش با گرایش NLP کاور میشه. فقط دو درس کاملا قرآنی در این رشته ارائه میشه. برای ادامه تحصیل در مقطع دکترا هم هیچ محدودیتی وجود نداره. در مجموع، من از انتخابم ناراضی نیستم اما یکی از موضوعاتی که آزاردهنده هست اینه که این رشته هنوز شناخته شده نیست و وقتی کسی میپرسه چی میخونی، خیلی راحتتر هست بگی هوش میخونم تا اینکه در مقابل چهره ی متعجب و مبهمش در مورد رشته قرآنکاوای رایانشی توضیح بدی. بخصوص اینکه چون ابتدای اسم رشته قرآنکاوای هست، اشتباهها برخی تصور میکنند رشته کاملا به علوم قرآنی مربوط میشه. فضای پژوهشکده هنوز به اندازه کافی پویا نیست که البته دوران کرونا هم کاملا در این موضوع موثر بوده. در مجموع من از انتخابم ناراضی نیستم. چون داده کاوی روی قرآن و کشف

الگوهای پنهان از قرآن و پروژه هایی که در این حیظه ها مطرح میشه اساسا جذاب هستند.

ویژه نامه معرفی رشته ها

و اساتیدی که در این رشته داریم چه دروس مربوط به هوش مصنوعی و چه دروس نظری، می توان گفت که نیمی از راه رفته ایم یعنی ما ابزار و امکانات را فرا می گیریم، اما مشکلاتی هم وجود دارد:

۱. تعداد و چگالی بچه های قرآن کاوی در این رشته کم هست و چنانکه باید انتقال دانش بین دانشجویان این رشته به سختی اتفاق می افتد گرچه ما می دانیم که دانشجوی مقطع تحصیلات تکمیلی خود باید به دنبال دانش برود اما به راهنمای متخصص نیاز دارد!

۲. محدودیت در ابزار و امکانات موجود در پژوهشکده

۳. دورنمای آینده شغلی در این رشته هم باید ترسیم بشود.

۴. دورنمای رشته و اینکه درانتها از یک دانشجوی قرآن کاوی چه انتظاری می رود از ابتدا باید مشخص شود.

نقاط قوت:

۱. دروس مفید و مرتبط
۲. رشته جدید و کاربردی

نظر آقای اصغری: به نام خدا؛ امروزه در عصر انفجار اطلاعات و گسترش فناوری های هوش مصنوعی مرتبط با پردازش داده های عظیم و استخراج الگوها و لزوم نگاه و توجه ویژه به قرآن کریم، به عنوان یک پیکره متنی تاریخی، فرازمانی و فرامکانی، رشته قرآن کاوی رایانشی می تواند متخصصین پردازش زبان طبیعی عربی و فارسی را تربیت کند که بتوانند نیازهای رایانشی حوزه های مرتبط با علوم قرآنی را پاسخ دهد. از تعدادی دروس در این رشته می توان به یادگیری ماشین، متن کاوی و زبان شناسی رایانشی اشاره کرد.

نظر من درباره رشته قرآن کاوی رایانشی: به نظر بنده در واقع استفاده از هوش مصنوعی و تکنیک های پردازش زبان طبیعی در قرآن و علوم مرتبط با قرآن می تواند هم منجر به کشف راز و رمزهای موجود در متن قرآن به صورت کمی و در عرصه های بین المللی بشود و قرآن بتواند در مجامع بین المللی با زبانی جهان شمول ظاهر بشود و هم در غنا بخشیدن و ساختارمند کردن علوم قرآنی نقش ایفا کند که حالا به نظر من ما با دروس

• **نظر خانم طاهری فر:** با عرض سلام؛ رشته کارشناسی بنده نامرتبط با علوم قرآن بود و اطلاعاتم را فقط از مطالعات آزاد و مطالعه کتب پایه علوم قرآنی کسب کرده بودم ولی علاقه به پژوهش های میان رشته ای خصوصا در رابطه با قرآن و طب باعث شد این رشته که در کشور فقط در دانشگاه شهید بهشتی ارائه می شد، اولین انتخاب تعیین رشته من باشد و خدا را شاکرم که این انتخاب به سرانجام رسید و به لطف خدا تحصیل در شهری که در آن ساکن نبودم با تمام دشواری ها نتیجه داد.

هنگامی که وارد پژوهشکده شدم دغدغه این را داشتم که نکند سطح بالای تدریس اساتید باعث شود که من یا امثال من به مشکل بخوریم... اما با شروع تحصیل اساتید آنقدر دلسوزانه و مشفقانه به ما دانشجویان کمک کردند که با گذشت زمان متوجه شدم که دغدغه های اولیه من کاملا از بین رفته اند و الان فقط به تحصیل علم و دانش بیشتر فکر میکنم... به امید روزی که تمام دانشجویان در تمام ممالک اسلامی از حضور چنین اساتید دلسوزی و از دریافت چنین علوم مورد نیازی بهره مند شوند.

• **نظر خانم بنی طالبی:** سلامی به شیرینی طعم اعجاز؛ سلامی که شروعش امروز هست و پایانش یک تحول به بی نهایت. منم مثل خیلی از بچه های کنکوری دیگه یکسال پشت کنکور بودم اما بالاخره رشته اعجاز را انتخاب کردم و وارد بهشت شدم! همونطور که بهتر میدونید رشته اعجاز یکی از زیر شاخه های رشته علوم قرآنی هست که البته این گرایش فقط یکی از گرایش های زیبای رشته علوم قرآنی هست. از دیگر گرایش هاش میشه به: تفسیر قرآن، علوم حدیث و ... اشاره کرد. همونطور که ما معتقدیم قرآن نیازهای هر نسلی رو برآورده میکنه و برای هر نسلی با هر تفاوت فرهنگ و نژاد و ... ساخته شده توی این رشته تا حدودی این مسئله ثابت میشه. قرآن به یه سری علوم اشاره کرده مثل روانشناسی، علوم طبیعی و علوم بشری و ... حالا ما در این رشته چیکار میکنیم؟ در واقع ما در این رشته ارتباط بین این رشته هارو بررسی میکنیم و میفهمیم که قرآن، چه نظری داره؟ آیا اصلا با علمی که پیشرفت کرده موافق هست؟! آرام و پیوسته میتونیم کم کم شبهاتو جواب بدیم و اینکه توقع داشته باشیم یک شبه همه شبهات پاسخ داده بشن خیلی بی منطقیه! البته که سه ترم زمان کافی برای پرداختن به این همه مسائل نیست اما بیاید یکم دلگرم تر تون کنم توی دو ترمی که در پژوهشکده اعجاز بودم خیلی مطالب جدید درباره ابعاد مختلف اعجاز قرآن یادگرفتم. در واقع هدف پژوهشکده این هست که نیاز های واقعی جامعه رو تاحدی از طریق طرح های کاربردی برطرف کنه و به دانشجویها یه فرصت مطالعاتی تو این زمینه بده.

راه های ارتباطی:

- آدرس : اوین، میدان شهید شهرباری، دانشگاه شهید بهشتی، ساختمان شهدا، طبقه اول، پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن
- شماره تلفن : ۰۲۱۲۹۹۰۵۴۱۹
- آدرس سایت: <https://quran.sbu.ac.ir>

«ویژه نامه معرفی رشته های پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن» توسط «انجمن علمی دانشجویی پژوهشکده مطالعات میان رشته ای قرآن» تهیه و تنظیم گردیده است.

طراحی و تدوین ویژه نامه: راضیه شریفزاده

طراحی سوالات و تهیه خبر: معصومه قاسمی، راضیه شریفزاده، لیلا طاهری فر، فاطمه آشتیانی، فاطمه خواجه، میثم فوزی، عباس ربیعی.